

Nem meglepő, de káros hozzáállás

A hülyeség mindig könnyebben terjed, mint a hiteles információ

• A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos tévhitek annyira elterjedtté váltak, hogy csak akkor fognak háttérbe szorulni, amikor már mindenkinek lesz legalább egy koronavírusos ismerőse, és az esetszámokat elnézve erre már nem is kell sokat várni – véli Fejér Szilárd kémikus-kutató, akivel egyebek mellett a tévhitekről, a fertőzés terjedéséről és magáról a vírusról beszélgettünk.

ISZLAI KATALIN

A vírusok és a jelenleg tomboló világjárvány számos vetületét elemezte már Fejér Szilárd vegyész, kémikus, kutató, a sepsiszentgyörgyi Pro Vitam diagnosztikai laboratórium vezetője, aki az angliai Cambridge Egyetemen doktorált, fő kutatási területe pedig az önszerveződés. Azt vizsgálja, hogyan lesz spontán módon valami egyszerű építőelemből valami nagyon bonyolult, ilyenek a vírusok is. A téma szakértőjeként a következő hetekben a világjárvány számos vetületét vesszük górcső alá a segítségével, első beszélgetésünk során egyebek mellett a tévhitekről, a fertőzés terjedéséről és magáról a vírusról kérdeztük.

Régi megoldás a bűnbakkeresés

Mint a szakember kezdésként kiemelte, az adatok magukért beszélnek, és ahogy telik az idő, egyre kevesebben mondják majd azt, hogy a járvány egy kitaláció, mivel lassan mindenkinek lesz legalább egy olyan ismerőse, aki kórházba kerül koronavírus-fertőzés miatt. „A »hiszem, ha látom« hozzáállás sok esetben hasznos, viszont ezt a járványt elsősorban nem hinni kell, mivel nem egy megfoghatatlan dologról van szó, hanem rengeteg tudományos bizonyíték létezik rá, tehát tulajdonképpen a tényeket kell elfogadni. Ennek az ellenkezőjét hinni nagy butaság. Igenis létezik a járvány, és száz éve nem volt hasonló probléma”

– hangsúlyozta Fejér Szilárd. Hozzátette: ettől eltekintve a tagadás nem egy modern kori hóbort, hiszen mindig is jellemző volt, hogy ha volt valamilyen probléma, amely egy szélesebb társadalmi réteget érintett, az emberek mindig bűnbakokat kerestek, főleg ha nem értették a probléma forrását. Régen például azzal magyaráztak egy-egy csapást, hogy megharagítottak egy Istent, mert nem áldoztak neki eleget, ami ugyanolyan hibás volt, mint ma azt állítani, hogy a járvány nem is létezik, esetleg csak a gonosz háttérhatalom kitalációja vagy éppen egy laborban előállított veszélyes tömegpusztító fegyver, amivel próbálják a világ népességét megtizedelni. „Nem meglepő a tagadó hozzáállás megléte, tulajdonképpen egy védekezési reakció, amivel próbálják a nehezen megérthetőt értelmezni. Mivel a vírus megfoghatatlan, kényelme-

sebb egy összeesküvés-elméletet gyártani mögé, mint elfogadni a létezését. Akik az álhíreket terjesztik, kiragadnak kontextusból dolgokat, átértelmezik ezeket, és csak olyan bizonyítékokat vesznek elő, amelyek az ő állításukat támasztják alá, illetve leseprik az asztalról az adatok többi 99 százalékát, amely a meggyőződésük ellentétét támasztja alá. Tehát ha találnak egy tanulmányt, ami megerősíti a meglátásukat, csak azt hangsúlyozzák, és

szen van róla felvétel. „Tudjuk azt is, hogy a koronavírusból rengeteg fajta létezik, emberekben is van többféle is, ez viszont egy új típus, és azt nem tudják sokan elfogadni, hogy ilyen nagy problémát okozott egy elég kis változás a vírusban. Mint az összes vírusnak, a fő célja, hogy bejusson egy gazdasejtbe, ott szaporodjon, és utána új sejteket, egyedeket fertőzön meg. A vírus egy se nem élő, se nem halott részecske, úgy kell elképzelni, mint egy csomagot, ami

a szervezetet hogyan védekezik a vírus ellen, ebből adódnak a tünetek. Fejér szerint bármilyen kórokozót lehet tünetmentesen hordozni, vannak olyan személyek, akiknél az immunrendszer csak éppen annyira reagál, hogy kordában tartsa a terjedést, vagy éppen engedi elszaporodni, de olyan folyamatokat nem indít be, amelyek komplikációkhoz vezetnek.

Más a terjedése

Az is tévhit viszont, hogy a tünetmentesek nem adják tovább a fertőzést. „A tünetmentesek mintái a fertőzés elején mennyiségileg ugyanannyi vírust tartalmaznak, mint a tüneteseké, tehát ugyanúgy megfertőzhetnek

személyt fertőz meg, hanem egyre több jel mutat arra, hogy nem egységes a fertőzés átadására való hajlam. A szuperfertőzők, ha a körülmények megfelelőek (például zárt térben tartózkodnak maszk nélkül sok más személlyel), nagyon sok embernek át tudják adni a vírust, de vannak olyanok is, akik a saját családjukat sem fertőzik meg. „Nem tudjuk ennek az okát, de az biztos, hogy vannak olyan körülmények, amelyek elősegítik a szuperfertőzés létrejöttét, például ha egy zárt térben, ahol sok ember tartózkodik, van egy szuperfertőző. Azt viszont nem tudni, ki válik azzá, ezért jönnek létre a gócpontok is. Ezeknek a láncolatoknak a kordában tartása lenne igazán fontos, de ezt csak akkor lehetne véghez vinni, ha megfelelő kontaktkutatás lenne, és nemcsak azt derítenék ki, ha valaki megfertőződik, hogy kiknek adhatta tovább, hanem azt is, hogy ő kitől kaphatta el. Erre sajnos nincs kapacitás” – mutatott rá Fejér.

Tovább nőhetnek az esetszámok

A szakember arról is szót ejtett, hogy egyre nagyobb a pozitív tesztek aránya, ami azt is jelenti, hogy a járvány már rég elszabadult a kontroll alól. A WHO (Egészségügyi Világszervezet) úgy tartja, hogy a járványt 5 százalék pozitivitási arányig (az elvégzett tesztek hány százaléka pozitív) tartják ellenőrzés alatt, a fölött pedig kicsúszott a járványkezelés a hatóságok kezéből. Romániában ez az arány átlagosan már 20 százalék körül alakult az utóbbi napokban. Ez arra enged következtetni, hogy már a közösségi terjedés szakaszában vagyunk, ami azt jelenti, hogy bárhol, bármikor el lehet kapni a vírust, így az esetszámok várhatóan tovább fognak nőni. A tudományos adatok ellenére kialakult tiltakozás kapcsán viszont érdemes azt is megemlíteni, hogy mivel már nyolc hónapja tart a járványhelyzet az országban, az emberek belefáradtak, illetve a kormányzati kommunikáció sem volt megfelelő. „Az elején ideig-óráig félelemmel kordában lehetett tartani az embereket, és a járvány első hullámának megfékezése is ennek volt köszönhető. A gond ott van, hogy belefáradnak az emberek, főként ha a megélhetésük is veszélybe került, és valamilyen szinten érthető is a felháborodásuk, viszont azt kellene megérteni, hogy valamennyi áldozatot mindenkinek vállalnia kell, mert a felelősség közös. A kommunikáció is elindult ebbe az irányba az utóbbi időben, már nem csak a félelemkeltés működik, de valószínűleg már késő, mivel a hülyeség annyira elterjedt, hogy már csak akkor fog alábbhagyni, amikor mindenkinek lesz koronavírusos ismerőse. Néhány hónap múlva mindenképp alább fog hagyni ez a vírustagadásos mozgalom” – vetítette előre Fejér Szilárd.

A szakember szerint gond az is, hogy belefáradnak az emberek, főként ha a megélhetésük is veszélybe került

▲ FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

teljesen figyelmen kívül hagyják a többi ezret, ami ennek ellenkezőjét bizonyítja. A hülyeség mindig könnyebben terjed, mint a hiteles információ” – szögezte le a szakember.

Se nem élő, se nem halott

Arra is kitért, hogy bár az átlagember szabad szemmel nem látja magát a vírust, megfelelő kísérleti módszerekkel vizsgálható, így nem lehet azt mondani, hogy nem is létezik, hi-

ha bejut a sejtbe, hirtelen ráveszi arra, hogy sokszorosítsa. Ha saját magát sokszorosította, akkor kijut a sejtből, még mindig csomagként, és bejut a következő sejtbe, vagy esetleg egy más gazdaszervezet sejtjébe, és ugyanezt végigjártassa. Minden vírus így működik, hiszen ez az egyik tulajdonságuk, hogy csak élő sejtekben képesek szaporodni” – magyarázta. Az, hogy ez milyen és mekkora problémát okoz, attól függ, milyen folyamatokat indít el,

másokat. Vannak ráadásul úgynevezett szuperfertőzők, akik sokkal több személynek képesek továbbadni a vírust. Az influenzánál legalább egy vagy két embernek adja tovább a fertőzést egy beteg, a koronavírusnál viszont ez másként működik. Az átlag esetében is ugyanennyi, de nem az a jellemző, hogy minden beteg 1-2